
Křest knihy o západočeském rodákovi Josefu Löschnerovi – rektorovi pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity

Křest knihy o západočeském rodákovi Josefu Löschnerovi – rektorovi pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity

Ve Společenském sále Krajské knihovny v Karlových Varech proběhl dne 28. května 2009 křest velice zajímavé knihy Jany Bořkové a Otakara Boříka: „Josef Löschner - humanista a lékař rakouské monarchie“. Kniha byla vydána nakladatelstvem Fornica Graphics při příležitosti 200.výročí narození prof. Dr. Josefa Löschnera v rámci edice „Osobnosti Karlovarského kraje“.

Autorská manželská dvojice není čtenářům literatury v oblasti dějin lékařství neznámá. MUDr. Otakar Bořík, DrSc. je emeritní primář ORL oddělení karlovarské nemocnice, kam přešel z funkce odborného asistenta kliniky ORL na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Plzni. Jako úspěšný vědecký pracovník a vysokoškolský učitel je autorem řady vědeckých publikací a vysokoškolských příruček svého oboru. Jako vynikající znalec latiny vyučoval řadu let tento jazyk na střední zdravotnické škole. Jeho manželka a spoluautorka Jana Boříková je bývalá učitelka s hlubokým zájmem o historii, jak prokazuje v řadě drobnějších publikací s historickou tematikou. Manželé Boříkovi jsou velice literárně plodní a v jejich dílech lze obdivovat žensky něžný sloh autorky, který se vhodně snoubí s klasickou vědeckou exaktností perfekcionistačeského manžela. Široká veřejnost může sledovat literární výsledky obou autorů už během posledních 15 let. Začalo to knihou J. Boříkové o profesoru J. Kutvirtovi v r. 1994. Oba autoři pak zpracovali „Padesátileté dějiny Spolku lékařů J. E. Purkyně v Karlových Varech“ (1996) a vydali knihu „Hospice, špitály a nemocnice v Karlových Varech“ (1996). Vynikající je jejich další kniha „Karel IV., zakladatel lázeňské slávy Karlových Var.“ (2008). A za vysoce závažnou nutno považovat knihu O. Boříka a kol. „Fabian Summer - o lázních císaře Karla IV.“, v níž O. Bořík jako uznávaný znalec latiny podává první český překlad jednoho z nejstarších balneologických spisů.

Křest zatím poslední knihy autorské dvojice o vynikajícím západočeském lékaři, rektoru pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity, zahájil v zaplněném sále knihovny krátkým úvodním slovem dr. Hugo Schulz za vydavatelství Fornica Graphics ze Sokolova, vydávající knihy s regionální tematikou, a předal slovo prof.dr. Jaroslavu Slípkovi z Plzně, který rukopis knihy recenzoval. Ten nejprve ocenil velké zásluhy autorů o poctivý výzkum v oblasti dějin medicíny, zvláště západočeské oblasti, a věnoval se pak obecnému hodnocení recenzovaného díla.

Löschnera považuje za bytostného podkrušnohorského Západočecha, narozeného v Kadani 7.5.1809 a řadí ho mezi osobnosti, které byly okouzleny a badatelsky stimulovány onou vulkanickou a na minerální prameny bohatou a zcela výjimečnou krajinou, jako byli Payer, Agricola, Summer, ale i Goethe a řada dalších.

Na velikost Löschnerova vědeckého potenciálu měla veliký vliv doba v níž žil. Byla to úžasně plodná doba vzniku největších biologických revolucí, které poznamenaly vznik moderních názorů v oblasti biomedicíny. Není úplně náhodou, že se Löschner narodil ve stejném roce jako veliký Darwin a byl jen o rok starší než Schwann, proklamátor buněčné teorie, omálo starší než zakladatel genetiky, brněnský opat Mendel, než berlínský Virchow a francouzský gigant Bernard. Byla to doba těhotná základními poznatky o buňce, tkáních, orgánech, o homeostáze a životě vůbec. Bylo to století darwinského evolucionismu, který ovšem vyplynul nejen z lamarkismu, ale i z filosofického postoje Herderova o progresivním vývoji humanismu, tedy o vývoji směrem k sapientní a humánní fázi vývoje druhu Homo sapiens a Löschner byl jejím perfektním reprezentantem, jak dokazuje také jeho životní krédo „Nejdřív humanita, pak věda“.

Je zásluhou autorů, že vynikajícím popisem průběhu sjezdových přírodopisů v Karlových Varech v roce 1862 správně vyzdvihují vědecký kvas této doby a obrovský zájem karlovarské veřejnosti o průběh této velké vědecké události, již Löschner osobně předsedal. Autoři nám zachycují i přesný záznam sjezdového projevu J.E. Purkyně. Byla to doba, kdy Löschner, jako profesor a zakladatel naší pediatrie a významný představitel pražské lékařské školy a jako magnificence rektor pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity organizoval moderní přístup k rozvoji medicíny, k vybudování moderní dětské nemocnice v Praze, a kdy kladl základy k novému odvětví lékařské vědy – balneologii. Byla to zároveň doba, kdy Purkyně psal svoji „Akademii“, v níž připravil organizační základ rozvoje české vědy s úvodním mottem „Věda je moc“. Nebyla to ovšem doba jen idylická, a tak autoři se rozepisují o cholerové epidemii, o revolučních událostech v roce 1848 a válce prusko-rakouské. Ale právě tato krušná období se odrážejí ve zintenzívnění humanistického pohledu na medicínu a stimulují Löschnera zvláště v manažerské činnosti při prosazování pokroku v organizaci veřejného zdravotnictví a zlepšení ústavní péče dětí i dospělých. Je autorem mnoha publikací z vnitřního lékařství a pediatrie. Intenzivně propaguje léčbu minerálními prameny a zasazuje se o výuku balneologie již v době univerzitních studií. Stává se konsultantem a osobním lékařem posledního korunovaného českého krále Ferdinanda V.- „Dobrotivého“ a jeho manželky Marie Anny.

Poslední dvě desítky svého života trávil s manželkou na svém malém panství ve Velichově a dostává se mu velkého uznání nejen ze strany kolegů, kteří mu v Kyselce odhalují pomník, ale i u císařského dvora ve Vídni, udělením několika řádů a baronského titulu. Ve Velichově také umírá 19.4.1888

Celá kniha nutí čtenáře k zamyšlení, ale její hlavní význam vidí recensent v přinášení pádných důkazů o téměř geneticky zakódované symbióze příslušníků obou antropologicky promíšených národů - Čechů i Němců, žijících po staletí vedle sebe v české kotlině. Vzájemné intenzivní vztahy právě v 19. století ovlivňovaly ve zdravé konkurenci recipročně kulturněspolečenskou evoluci zvláště vzdělavců obou národů. A tak - také díky internacionálnímu charakteru univerzity - vznikla specifická středoevropská kultura, do jejíž směsice zasáhla svým vlivem i kultura židovská. Čtenář této skvěle napsané a bohatě ilustrované knihy a také po přečtení velmi cenné obsáhlé poznámkové kapitoly je přesvědčen, že naši předkové, i když mluvili různými jazyky, přispěli důstojně k tvorbě jednotné evropské vzdělanosti.

K recensentovu rozboru se připojil a doplnil jej vysokým oceněním zásluh autorů zvláště o regionální historiografii také zástupce Krajského muzea v Karlových Varech, dr. Stanislav Burachovič. Závěrem všichni pokřtili knihu vodou z Löschnerova pramene z Kyselky vylihou z krásného lázeňského pohárku zdobeného Löschnerovou podobiznou. Popřáli jsme této knize mnoho úspěchů na cestě za čtenáři a v následující autogramiádě jsme poděkovali autorům za nádherné dílo s přáním, aby oba pokračovali ve svých snahách přiblížit bohatou západočeskou historii široké čtenářské veřejnosti. Prof. MUDr., RNDr. Jaroslav Slípka, DrSc.

